

kirjaamo.vm(at)gov.fi

Viite: VN/32537/2022

Lausunto yrityksille myönnettäviin valtionavustuksiin liittyvien käytäntöjen kehittämisestä

Varsinais-Suomen liiton maakuntahallitus on kokouksessaan 25.9.2023 § 119 päättänyt yksimielisesti antaa seuraavan lausunnon:

Raporttiluonnos on valmistelu hyvin ministeriö- ja keskushallintovetoisesti. Valmistelusta vastanneessa yritysjaostossa alueiden näkökulma on ollut yhden ELY-keskuksen edustajan harteilla. Valmisteluun on kuulunut sidosryhmätapaamisia, mutta asiakkaiden näkökulmia olisi varmasti pystynyt kartoittamaan laajemmin.

Raporttiluonnoksen mukaan, jotta julkisten varojen käyttö on tuloksellista ja tarkoituksenmukaista, yritystuet pitäisi kohdentaa kansantalouden ja hyvinvoinnin kannalta vaikuttavimpiin hankkeisiin. Hyvän tuen edellytyksenä pidetään mm. vähäisiä kilpailua vääristäviä vaikutuksia. Vaikka luonnoksessa ei oteta kantaa yritystukien kohdentamiseen, niin silti on todettava, että nykyiset alueellisesti eroavat yritysten investointien tukiprosentit sekä EU-rahoituksen alueellinen kohdentuminen vääristävät yritysten keskinäistä kilpailua Suomen sisällä.

Yritysjaosto on koonnut raporttiluonnokseen kehittämissuhteita. Taloudelliseen ja ei-taloudelliseen toimintaan myönnettävien valtionavustusten eri reunaehtojen erottaminen toisista selkeyttäisi sekä tukea myöntävien että niitä hakevien organisaatioiden toimintaa. Avustusten arviointisuunnitelmien suhteuttaminen valtionavustusten määrärahojen suuruuden perusteella on hyvä ajatus.

Valtionapuviranomaisten välistä tiedonvaihtoa on helpotettava entisestään ja tietojärjestelmien mahdollistamaa ”Pyydämme uutta tietoa vain kerran” -digitalisoinnin periaatetta tulee viedä käytäntöön. Lainsäädännön tasolla ajatus siitä, että valtionavustus saadaan nopeammin käyttöön keinona, jos sen myöntämiseksi ja kohdentamiseksi riittää asetuksen valmistelu lainvalmistelun asemesta on hyvä linjaus.

Valtionavustuksia suunniteltaessa on hyvä analysoida ja arvioida yhteiskunnallisia tarpeita ja kansallisten valtionavustusten vaikutuksia nykyistä systemaattisemmin ennen kuin valtionavustuksia aletaan myöntää. Kansallisten valtionavustusten valmistelussa on huomioita myös kansainväliset suuntaviivat, kansainväliset säädökset sekä kansainväliset varat. Ohjelma-

ja rahoituskausien vaihtuminen on yleensä hyvissä ajoin tiedossa, joten näihin taitekohtiin pitää kiinnittää erityistä huomiota.

Suunnitellut yhteiset digitaaliset palvelut edistävät valtionavustustoiminnan yhdenmukaisuutta. Ehtojen ja rajoitusten sekä ohjeiden (jotka ovat suosituksia) ero ei ole selvä hakijoille. Digitaalinen järjestelmä tuo välineen näiden erottamiseen toisistaan. Ainakin siirtymävaiheessa hyvä linjaus on se, että kaikkia viranomaisia ei pakoteta käyttämään valtionavustusten hakemisväylänä Haeavustuksia.fi palvelua. Tavoitteena on kuitenkin pidettävä mahdollisimman laajaa palvelun käyttöönottoa käsittelyjen ja hakijoiden yhdenvertaisuuden mahdollistamiseksi. Suositus siitä, että hakemuslomakkeet ovat avoimesti saatavilla ilman kirjautumista valtionavustustoiminnan digitaalisissa palveluissa on otettava käyttöön. Tämä helpottaa hakijan hankesuunnittelua ennen varsinaisen hakemuslomakkeen täyttämistä.

Valtionavustustoiminnan digitaalisia palveluja kehitettäessä on koko ajan pidettävä mielessä palvelujen helppokäyttöisyys ja asiakaslähtöisyys. Kerättävän tiedon määrä ja yksityiskohtaisuus sekä sitä kautta palvelun monimutkaisuus on oltava sekä hallittavalla että toimivalla tasolla. Varoittava esimerkki löytyy EU:n alue- ja rakennepolitiikan rahastojen digitaalisen hallintajärjestelmän EIRA 2021 kehittämisestä ja käyttöönotosta.

Valtionavustustoiminnan tietovarantoa perustettaessa on vältettävä päällekkäistä tietojen keräämistä ja lisättävä tietovarantojen välisiä yhteyksiä valtionavustuksia koskevien tietojen avaamiseksi ja hyödyntämiseksi. Tilastoinnin ja tutkimuksen kannalta olisi hyödyllistä, jos saatavilla olisi tietoa sekä haetuista, myönnetyistä että maksetuista valtionavustuksista. Toisinaan hankkeet toteutuvat suunniteltua pienempänä ja tällöin maksettu valtionavustus antaa oikean kuvan toteuttajan saamasta avustuksen määrästä.

Varsinais-Suomen liitto

Kari Häkämies
maakuntajohtaja

Petra Määttä
hallintojohtaja,
maakuntahallituksen sihteeri